

שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת וילך - שבת שובה ו' תשרי ה'תשע"ג | גליון 521

דברי הימים

שבת שובה

שבת שבין ראש השנה ליום הכיפורים נקראת 'שבת שובה', מפני שמפטירין בה

"שׁוֹבֵה יִשְׂרָאֵל עַד ה' אֶלְקִיךָ"

(הושע יד, ב). ומנהג בכל קהילות ישראל שהרב דורש בשבת זו לפני העם בענייני תשובה ומוסר, לעורר את לב העם לתשובה. אמרו חז"ל, 'בשעה שהכנס יושב ודורש, הקב"ה מוחל עוונותיהם של ישראל'. ויש להזהר בשבת זו מכל דיבור אסור ובוהו יופר. כל אשר נפגם בשבתות השנה משיחות חולין.

ג' תשרי ג' שמ - צום גדליה

כשהחריב נבוכדנצר מלך בבל את בית המקדש, השאיר בארץ את דלת העם, עליהם הפקיד את גדליה בן אחיקם, היהודים שישבו במואב, אדום ועמון, כששמעו כי נותרה שארית בארץ, וישבו לארץ יהודה. מלך עמון שעינו היה צרה בהם שלח את ישמעאל בן נתניה להרוג את גדליה בן אחיקם, בחודש השביעי הגיע ישמעאל למצפה ואף שגילו את אוזנו של גדליה שישמעאל זומם להורגו, לא האמין להם משום שלא רצה לקבל לשון הרע, וקיבל את ישמעאל בכבוד גדול. ישמעאל הרג את גדליה ואת רוב היהודים והכשדים הנותרים בארץ נ"ב יום לאחר חרבן בית המקדש הראשון, היהודים שניצלו ברחו למצרים, ובכך נותרה הארץ שוממה. אמרו רז"ל (ר"ה יח), 'ללמדך, שקולה מיתת צדיקים כשרפת בית אלוקינו, שכשם שקבעו צום על חרבן בית המקדש, כך קבעו צום על מות גדליה'.

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו וספ פינוס שליט"א

יראת ה' תוסיף ימים

"וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה... וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בֵּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם" (לא, א-ב) משה רבנו התפלל וביקש בכל דרך לזכות להיכנס לארץ ישראל, כשראה שאין מסכימים מן השמים שיכנס לארץ, ביקש למסור את חייו שנותרו ליהושע תלמידו. מדוע?

בתפילה של ראש השנה אנו אומרים בפיוט "ספרי חיים ומתים לפניך נפתחים", מה טעם יש בפתיחת ספרי המתים, הלא כבר מתו מן העולם, ומה צורך יש לדון במעשיהם? אלא, דרשו חז"ל (קהלת רבא פרשה ג') משעה שאדם נולד נגזר עליו כמה שנים יחיה, אם זכה - הוא משלים את שנותיו, אם לאו - פוחתין לו מהם, כדכתיב (משלי י, כז) "יְרֵאתָ ה' תוֹסִיף יָמִים וְשָׁנֹת רְשָׁעִים תִּקְצְרֶנָּה", כך דברי רבי עקיבא. ורבנן אומרים, אם זכה - מוסיפין לו על שנותיו, אם לאו - פוחתין לו משנותיו.

לכן כשראה משה רבנו שאין מסכימים מן השמים שיכנס לארץ, בקש שיפטר טרם זמנו, ואת שנות חייו הנותרות יתנו ליהושע תלמידו שזכה להיכנס לארץ ישראל, וכך תהיה למשה רבנו שותפות עם יהושע בכניסה לארץ ישראל, באמצעות חלק מחייו שנתן ליהושע. אך גם לזאת לא הסכימו מן השמים, ולכן לפני פטירתו אמר משה רבנו לפני בני ישראל "בֵּן מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה אֲנֹכִי הַיּוֹם", ולא נלקח אף לא יום אחד מימי וימי שנותי מלאים. ואף בסוף ימי אבלו של משה נאמר (לה, ח) "וַיִּתְּמוּ יָמֵי בְּכִי אֶבֶל מֹשֶׁה", שלא נותרו מימי אצל אחרים, וַיִּתְּמוּ יָמֵי מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וְלֹא נִתְּנוּ לְאַחֵר. ולכן, בימים קדושים ומרומים אלו צריך להקפיד ולהזהר בכל רגע ורגע, ובכל דיבור ודיבור היוצא מפינו ובתפילה, ולהשתדל כמה שיותר להיות זכאים 'בחיים' ולהחתם לחיים טובים ולשלום.

לכל אדם נקצבו מספר שנים לחיות בעוה"ז, אם אדם אינו נוהג כשורה פוחתים לו משנותיו, ומשלימים אותם לאדם אחר שזכאי לכך. לכן נפתחים אף ספרי המתים, על מנת להוסיף שנות חיים לאלו שהזמן הקצוב בחיים הגיע לקיצו והם זכאים שיוסיפו להם על שנותיהם, זהו שנאמר (שמות כג, כז) "אֵת מוֹסְפֵר יָמֶיךָ אֶמְלֵא". על כך אנו מבקשים בתפילה של עשרת ימי תשובה "זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים וכתבנו בספר החיים", שיוסיפו את ה'חיים' לנו ולא ינתנו לאחר.

כך מצינו אצל כלב בן יפונה ויהושע בן נון שהיו מן המרגלים, וחיו חיים ארוכים יותר, וכיצד האריכו ימים? אלא, כל חיי המרגלים שמתו לפני זמנם הועברו אל כלב בן יפונה ויהושע בן נון, וחיים היו חיים ארוכים על

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינוס שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינוס שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמת, לפרטים 08-8679897

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
19:51	19:11	18:01	ירושלים
19:49	19:13	18:17	ת"א אשדוד
19:48	19:12	18:07	חיפה
19:48	19:13	18:16	ב"ש

מעלת התשובה מאהבה

אמרנו חז"ל (יזמא לו:י) מהו שאמר משה "נשוא עוון ופשיע וחסידה" (שמות לד:י) אמר משה לפני הקב"ה רבנו של עולם, בשעה שישראל חוטאין לפניך ועושיין תשובה, עשה להם זדונות כשגגות. הצדיק רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל בספרו "מאור עיניים" מקשה, והרי ידוע שגדולה התשובה, שעושה זדונות זכויות, אם כן, למה התפלל משה רבנו לבורא העולם שיעשה הזדונות כשגגות, ולא התפלל שיעשה אותם לזכויות? אלא, נראה לברא על פי מה שאמרנו חז"ל, עבר אדם על מצוות לא תעשה ועשה תשובה, תשובה תולה ויום הכפורים מכפר שנאמר (ויקרא טו, ל) "כי ביום הזה יכפר עליכם". ואם כן על חטאים שעשה תשובה, אינם נעשים זכויות עד יום הכיפורים, אך על ידי התשובה תולה לו לכסות העון של זדון ולעשותו כשגגה שאינו נענש עליו, ומכל מקום אינו נמחל לגמרי עד יום הכיפורים. ולכך התפלל משה, בשעה שחוטאים על מצוות לא תעשה ועושים תשובה, תהא מעלה העון כשגגה, כי באותה שעה דייקא שעשה תשובה ועדיין לא בא יום הכיפורים, אינו נעשה זכות כי אם שגגה, ובהגיע יום הכיפורים נעשה זכות, כיון שאז נמחל לגמרי. ומוסיף על כך (שם טו:י) וכל זה לשב בתשובה מיראה שנאמר "כי ביום הזה יכפר עליכם" שביום הכיפורים גמר הכפרה "לטהר אתכם מכל חטאתיכם". אבל אם התשובה היתה "לפני ה'" מלב נפש ו'ה' יראתה ללכת ששב בכל ליבו. כי אז "תטהרו" מכל וכל, מבלי שתצטרכו לכפרת יום הכיפורים.

איש ואשה

שיזכו

באשר משפטו - שם פעלו

בעת הדין במשפט, בשעה שפוקד הבורא את עוונו של אדם ומעורר עליו את מידת הדין, באותה שעה מזכיר גם את מעשיו הטובים של האדם.

בעניין זה מצינו אצל שאול המלך שנענש על שהרג את כהני ה' בנוב, שמת הוא ובניו וחרב ולא נקבר ונספד כראוי. באותו זמן שאול המלך "המית את הגבעונים" על אף השבועה שנשבועו להם בימי יהושע להחיותם, ולא להמיתם'.

כ"ב שנים לאחר מותו של שאול "ויהי רעב בימי דוד שלש שנים אחר שנה" (ש"ב כא, א) דרש דוד לדעת על מה באו ימי הרעב, ולא מצא. "ויבקש דוד את פני ה'" - שאל דוד באורים ותומים ונענה, "ויאמר ה'": שתי סיבות הביאו את הרעב, הסיבה האחת "אל שאול" - שלא נספד שאול כהלכה כיאה למלך, מאחר ונקבר פתאום בהחבא שגנבוהו אנשי יבש גלעד וקברוהו ללא הספד. והסיבה השנית, "ויאל בית הדמים על אשר המית את הגבעונים" - על מעשה שאול שהמית את הגבעונים וגרם לחילול ה'. כיצד קשורות שתי סיבות אלו אחת בשניה?

אמר ריש לקיש מאי דכתיב "בקשו את ה' כל עני הארץ אשר משפטו פעלו" (צפניה ב, ג) באשר משפטו - שם פעלו (יבמות עח:). פירש"י באשר משפטו - במקום שדנים את האדם. שם מזכירין פועל צדקותיו, כדי לדונו במשפט צדק, כאיש הראוי וזכאי לחנינה.

מאחר ושאול המלך נתבע בתביעה חמורה על מעשיו עם הגבעונים, בעת משפטו הוזכרו פועל צדקותיו של שאול שהיה מלך צדיק, דבר זה גרם לעורר את התביעה כלפי ישראל שלא הספידוהו כראוי, ולכן נתבעו גם הם באותו הזמן.

מכך נלמד מוסר השכל גדול לביתנו, ברור לכל בר דעת שאין אדם שלם בכל המעלות ובכל המעשים. ולמרות ההגיון שבדבר, לא אחת נדהם הבעל לגלות פגמים ותכונות אופי שליליות ברעייתו, דבר הטורד את מנוחתו. אלא שאין אדם רואה את נגעי עצמו, והוא לא יודע שכך בדיוק חשה גם היא...

הדבר תלוי בהסתכלות של כל אחד מבני הזוג. לעתים אנו נוטים להסתכל על בן הזוג במבט ביקורתי וחד צדדי, לראות בו את הפגמים ובכך להאפיל על כל אישיותו. אלא שבאותה העת נדרשים אנו לנהוג בדרכי הבורא בעת המשפט, כפי הנאמר באבות (א, י) 'והוי דן את כל האדם לפי זכות'. מדוע הודגש 'את כל האדם', אלא אם הנך בא לדון את האדם, עליך לדון את כל מהותו ולהפך בכל צדדיו באורות ובצללים, לחפש ולהזכיר גם את פועלו החיובי של בן הזוג ואת מעשיו ותכונותיו הטובים, כך ודאי יצא 'פסק דינו' לטובה. ובמידה שאדם מודד, מודדים לו.

ברמאות

"בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא" (לא, ב)

פירש רש"י, "לצאת ולבוא" - בדברי תורה, מלמד שנסתמו ממנו מסורות ומעיינות החכמה. קשה, מפני מה היה צריך הקב"ה לסתום ממשה רבנו את מעיינות החכמה דווקא ביום כה נשגב בחייו, כשהנשמה חוזרת לשרשה, לעולם העליון? מבאר בעל 'השואל ומשיב' על פי דברי הגמרא (שבת ל), שדוד המלך בקש מהקב"ה לדעת את יום פטירתו, אמר לו הקב"ה זהו אחד מהעשרה דברים שנגזר עליהם להיות מכוסים מבני האדם, ולא תוכל לדעת את יום מותך. אך בכל זאת גילה לו הקב"ה, שביום השבת יפטר מן העולם. ומאז היה דוד המלך יושב ביום השבת ועוסק בתורה בכל כוחו, כדי שמלאך המוות לא יוכל לשלוט בו. ואכן, מלאך המוות לא יכל לקחת את נשמת דוד המלך כיון שהיה עוסק בתורה, עד שמצא דרך להפסיקו ממשנתו, ובאותו רגע נטל את נשמתו. כך גם משה רבנו, לא היה רגע אחד שלא היה דבוק בתורה ובמעיינות חכמתה, וממילא לא היה יכול מלאך המוות לקחת את נשמתו, לכן הוצרך הקב"ה לסלק ממנו את מעיינות החכמה ביום פטירתו, כדי שיוכל להפטר מן העולם.

"ויקרא משה ליהושע ויאמר אליו לעיני כל-ישראל חזק ואמץ" (לא, ז)

מדוע היה צריך משה רבנו להכריז על יהושע "לעיני כל-ישראל חזק ואמץ"? מבאר בעל 'משך חכמה' בדרך רמז, כאשר מלך עולה למלוך בעם ישראל, ציוותה עליו התורה (יה, כ) "לבלתי רום לבבו מאחיו" שלא יתנשא לבבו על העם. אך מאידך נפסק ש'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול' ו'מורד במלכות חייב מיתה'. הרי, שיש למלך שתי סוגי הנהגות, מחד צריך

להיות חזק ותקיף ולא למחול על כבודו, ומאידך צריך להיות רך כקנה ושלא ירום לבבו מאחיו. כיצד ניתן לשלב את שני סוגי הנהגות אלו? אלא, כלפי חוץ צריך להיות המלך תקיף וחזק, אך כלפי פנים צריך להיות בהכנעה גדולה שלא ירום 'לבבו'. הוא אשר עשה משה עם יהושע ממישכו, "ויאמר אליו לעיני כל-ישראל חזק ואמץ" - כלפי חוץ לפני כל העם "חזק ואמץ", תתנהג בתקיפות וללא מורד, אך בינך לבין עצמך תנהג בענווה ושלא ירום לבבך.

"למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל" (לא, ט)

קשה, וכי צריך הקב"ה לעדות ולתזכורת על בני ישראל, הלא הקב"ה זוכר את כל הנשכחות ואין שכחה לפני כסא כבודו, ואם כן מדוע נאמר "למען תהיה לי השירה הזאת לעד", ומה צורך יש להקב"ה בעדות זו? מבאר הגאון המלבי"ם, משל למלך שתפס את עבדו בעון גניבה, אסרו בבית האסורים כדי שירצה את ענשו. לימים חננו המלך, ומינהו לאחראי בארמונו, כדי שיתקן את מעשיו וילך בדרך ישרה. אך כיון שידע המלך את נפשו של עבדו, ושעלול הוא להיכשל שנית בגניבה, לכן כתב בספר זיכרונותיו כי עבד זה גנב הוא בטבעו. סבורים היו שרי המלך, שכתב זאת מלכם כדי שיהיה לו לזיכרון, אך לא כך הוא, המלך זכר היטב את אופי עבדו, רק שציווה לכתוב זאת למזכרת, כדי שגם אם יתפס העבד שנית בגניבה, לא יענישוהו בעונש כה חמור וכבד, שהרי אם המלך בעצמו ידע את אופיו שנוטה הוא לגניבה, ובכל זאת מינהו לתפקיד בעל אחריות בארמונו, אם כן אי אפשר לבוא בטענה על העבד, שהרי המלך בעצמו מינהו לתפקידו למרות חסרונו. כך הקב"ה מקבל את השירה הזו לעדות, לא בשביל שצריך הוא לעדות ותזכורת, אלא כדי שאם יחטאו ישראל, לא יענישם קשות, שהרי הוא ידע יצרנו, ובכל זאת בחר בנו להיות עם סגולתו.

כל נדרי

בליל יום הכיפורים הנקרא בפי כל 'ליל כל נדרי', פותחים את התפילות באמירת 'כל נדרי' להתיר את הנדרים והשבועות. מנהג אמירת כל נדרי עתיק וקדוש ונתקן ע"י אנשי כנסת הגדולה (שיטה מוקבצת נדרים כג:), ומפורש בזהר הקדוש (ח"ג רנה) 'ובעשות לחודש השביעי... תקינו למימר ביה: כל נדרי ואסרי...' אמנם מנהג אמירת 'כל נדרי' לא כתוב במפורש בש"ס ובחז"ל, אך הוא רמוז בברייתא במסכת נדרים (גכ): 'הרובה שלא יתקיימו נדריו כל השנה, יעמוד בראש השנה ויאמר: כל נדר שאני עתיד לידור היא בטל'.

נוסח 'כל נדרי' נחלק בין הקהילות, כאשר החילוק הוא על איזו שנה נאמרה תפילת כל נדרי, אם על השנה שעברה כפי הנוסח 'מיום כיפורים שעבר עד יום כיפורים זה' - הרי הכוונה באמירת 'כל נדרי' הינה כעין התרת נדרים. ואילו הנוסח הנאמר על השנה הבאה 'מיום כיפורים זה עד יום הכיפורים הבא' - הרי כוונתו היא כעין 'מסירת מודעה על הנדרים שנדודו בשנה הקרובה שיהיו בטלים. אולם מצוי בהרבה קהילות שחששו לשני הנוסחים, גם על השנה שעברה וגם על השנה הבאה.

נוהגים לומר 'כל נדרי' שלוש פעמים זה אחר זה, כדרך כל התרת נדרים שאומר ג' פעמים 'מותר לך'. ולדעת אלו הדורשים אותו כנתינת מודעה שהוא תנאי להבא הטעם באמירת 'כל נדרי' שלוש פעמים והוא כדי לחזק את הדבר כדרך כל דברי חכמים שמשלשין דבריהם, כגון 'מגל זז מגל זז, קופה זו קופה זו, ועוד. על פי ה'נימוקי יוסף' (סו) מכך שבסוף 'כל נדרי' נהגו לומר 'ונסלח לכל עדת בית ישראל', הרי 'כל נדרי' נאמר דרך תפילה להקב"ה, שלא ישלחו וישלחו יענשו על הנדרים והשבועות ושיהיו שביטולן ושביקין לפניו יתברך. וכופלין אותו ג' פעמים, כדרך היודים בציבור.

המנהג להגביה את הקול באמירת 'כל נדרי' כל פעם ופעם, כפי הכתוב במחזור ויטרי לתלמידיו של רש"י (סי' שגא) 'פעם ראשונה יאמר נמוך יותר מדאי, כאדם שמשתומם ליכנס בהיכל מלך ולבקש פרס מאת המלך, וירא מהתקרב אליו ומדבר בחשאי דרך המאויים. ובפעם השנית יגביה קולו מעט מפעם הראשון. וכן בפעם השלישית יגביה יותר ויותר, כאדם בן בית שהורגל להיות מבני בית המלך ולבו גס בו בהתקרב אליו, ונכון לבו לשמוע דבריו'. יש אומרים שהגון המקובל לאמירת 'כל נדרי' מקורו באנוסי ספרד, שבעת התרת נדרים נזכרו בנדרים שנדרו בעת שהוכרחו להמיר את דתם, ומתוך כך באו באמירת הפיוט לידי בכי.

פניני דברי יאשיהו

קראתו בהיותו קרוב

אמרו חז"ל (ראש השנה י"ג) על הפסוק (ישעיהו נה, ו) "דרשו ה' בהמצאו קראתו בהיותו קרוב" - אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים. ובמים אלו קרוב השם יתברך בקרבה יתירה ומיוחדת, וכביכול, ממציא את עצמו ומתקרב לעם ישראל, כדי שיחזרו בתשובה.

מספרים חז"ל (יומא פז). על רב אבא, הידוע בכינויו 'רב'. באחד הימים ציער קצב גס רוח שגר בשכונתו את רב, ולא פייסו. בערב יום הכיפורים אמר רב 'אלך אני לפייס אותו. בדרכו, פגש אותו רב הונא ושאלו 'להיכן הולך מר?' השיב לו רב 'לפייס את פלוני הקצב!'. נחרד רב הונא מחוצפתו של הקצב שלא ביקש מחילה. ספק רב הונא את כפיו ואמר 'כעת נפש הולכת להיאבד מן העולם... התלווה רב הונא לרב, באותה שעה היה הקצב עסוק בפירוק ראש של שור וסכין הקצבים בידו, הבחין הקצב ברב והפטיר בזילזול 'אבא, אתה, אין לי דבר איתך'. מיד כשהשלים הקצב הרשע את אמירתו המזלזלת, בעודו מכה בראש הבהמה בסכין הקצבים, ניתזה עצם ופגעה בראשו וקפדה את חייו.

וקשה, מדוע רב ראה לנכון ללכת בערב יום הכיפורים אל אותו קצב להתפייס עימו. הלא חובה זו היתה מוטלת על הקצב? אלא מבארים חכמי המוסר, שרב למד זאת מדרכיו של הבורא! שהרי בימים אלו שבין ראש השנה ליום הכיפורים, החובה מוטלת עלינו לחפש את קרבת ה' ולהמציא את עצמנו אל ה' ולבקש מחילה, כיוון שאנו חטאנו פשענו. ובכל זאת הקב"ה בכבודו ובעצמו, כמציא עצמו אל בני ישראל כדי שיבקשו ממנו מחילה. וכיון שכך, חייבים אנו לדרוש אל ה' ולקרוא אליו בכל ליבנו.

לאורם נלך

רבי אריה לייב גרונדי - הסבא משפולי - ו' תשרי ה'תקע"ב (1811)

החליף את היהודי האסיר אשר נמלט מבעד השער הכלא שנפתח, וריקד באופן מושלם כפי שלימדו אליהו הנביא לעת מצוא. הפריץ שהשתכר, התעייף מריקודו המופלא של ה'סבא' והשתטח ארצה, ניצל ה'סבא' את ההזדמנות והפליא בו את מכותיו כיאה לשונא ישראל, ומיד עזב את המקום.

לאחר שסיים ה'סבא' את גלותו, התיישב בעיירה זלאטפולי והיה שמש בבית הכנסת. עד מהרה נודע שמעו של ה'שמש' ורבים נהרו אל זלאטפולי לבקש ממנו ברכה וישועה. לאחר מכן עבר ה'סבא' להתגורר בעיירה שפולי, ומאז נקרא 'הסבא משפולי'. באחד הימים בערב שבת קודש י"ט בשבט תקנ"ג, בעת ששהה ה'סבא משפולי' בעיר בוהסלאב שעל שפת נהר ראס, הוא הוזמן לברית מילה, שעתידיה הייתה להתקיים בעברו השני של הנהר. בעיצומם של ימי החורף, היה הנהר קופא, וניתן היה לחצות את הנהר באמצעות עגלת חורף מיוחדת. בדרכו חזרה אל עירו בעת חציית הנהר נבקע הקרח מתחת לעגלה, וה'סבא קדישא' נפל אל תוך מימי הנהר הקפואים, ואך בנס ניצל ממוות. שנה לאחר הנס שארע לו ערך סעודת הודיה וביקש מצאצאיו לערוך סעודה מידי שנה בתאריך זה. ביום ו' בתשרי שנת ה'תקע"ב (1811), נפטר הסבא רבי אריה לייב זצוק"ל והוא בן פ"ז שנים. זכותו יגן עלינו אמן.

רבי אריה לייב גרונדי זצוק"ל המפורסם בכינויו הסבא משפולי, נולד בנר ראשון של חנוכה שנת ה'תפ"ה, בבוהמיה בעיירה הסמוכה לאומן, שנחלתו של הגרף פוטוצקי. מסופר שהבעל שם טוב הקדוש בירך את אביו רבי ברוך שהיה חשון בנים, שיזכה לבן שיאיר את עיניהם של ישראל, לא ארכו הימים ובן נולד לרבי ברוך, בברית המילה של רבי אריה לייב ברוך הבעל שם טוב את הרך הנולד, שיהיה כאברהם אבינו שנאמר עליו 'ואברהם זקן', מכאן זכה לכינויו ה'סבא'. בצעירותו למד ה'סבא' אצל רבי פנחס מקוריץ זצוק"ל ולאחר מכן גם אצל הבעל שם טוב והמגיד ממועזריטש.

בשנת תקט"ו יצא ה'סבא' לגלות בין כפרים ועיירות ברחבי אירופה, ועזר ליהודים שנקלעו לצרות, במיוחד התאמץ בכל כוחו לקיים את מצוות פדיון שבויים. מפורסם במיוחד מעשה, באחד הכפרים אליהם הגיע ה'סבא' בנדודיו, ונודע לו על יהודי הנמק בבור הכלא. באותה אחוזה היה מנהגו של הפריץ במסיבת יום הולדתו, להביא את האסיר אל אולם המסיבה כשהוא לבוש בעור של דוב, ולרקד עימו ריקוד הוללים. והיה אם יטיב האסיר לרקוד לשביעות רצונו, דבר שלרוב לא היה בכוחו של האסיר החלוש - היה משחררו לחופשי. אך אם לא היטיב לרקד - נגזרה עליו מיתה אכזרית. ה'סבא משפולי

מאמר החכם

"וְאֲנֹכִי הַסֵּתֶר אֶסְתִּי" - במקום שיש הסתר פנים, העצה להשיב את הארת הפנים של הקב"ה היא אחת - "וְעֵתָה פָתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת"...

האפיפיור היהודי - חלק ב'

הדעת החל מוצא בה סתירות ורעיונות שלא התיישבו על ליבו, הוא פנה לקרוא בספרי היהודים, בטוח ששם ימצא מענה לשאלותיו, אלא שהשאלות שהיו לו לגבי אמונתו רק התחזקו והעמיקו, פעם בעת שקרא את הפסוק 'שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד' נדהם לגלות שמשפט זה אינו חדש לו כלל ועיקר... מחשבותיו החלו לבלבל את דעתו, הוא לא ידע לשים מרגוע לנפשו, הנצרות אותה ייצג נראתה כעת לפניו רחוקה מכל הגיון, אך לאחר שחך בדעתו מה יעשה, החליט לעזוב את הנהיגות במקומן, ולהנות ממנועמי השררה.

באחד הימים ביקשו ראשי קהילת מיינץ להפגש עם האפיפיור כדי לבקש רחמים על קהילתם מפני גזירות הבישופ המקומי. בשעה היעודה הופיעו ראשי קהילת מיינץ ובראשם רבי שמעון. קשיש היה רבי שמעון וזקנו הלכן הוסיף לו הדרת פנים מיוחדת. רבי שמעון הביט בפני האפיפיור וראה את הכתר המשולש על ראשו, ואת השתי וערב על חזהו, נזכר בחלומו וכמעט נתעלף. לאחר שהתאושש כמעט מהתרגשותו, הרצה את דבריו בטוב טעם ובעניינות ושבחה את לב האפיפיור במאמריו. קיבל האפיפיור את טענותיו וציוה לבטל את הגזרה. אך ביקש מהרב כי יואיל בטובו להשאיר מעט בעיר רומא ולהשיבו על שאלותיו שנתעוררו לו. תוך כדי שהוא משוחח עם האפיפיור, סיפר לו רבי שמעון על בנו המוכשר אלחנן שאבד ואיננו, כששמע האפיפיור את השם אלחנן התהלך בחדרו אנה ואנה כסהרורי, מנסה לדלות מזכרונו מהיכן מוכר לו השם 'אלחנן', ואז כמו היכהו הברק ולהפתעת רבי שמעון קרא בקול בוכים 'אל-חנן נחלתו בנועם להשפר'. נרעש ונבהל עמד רבי שמעון על מקומו, והאפיפיור שזכרונו שב אליו באחת, נזכר באביו, נפל על צוארו ובכה בכי תמרורים וקרא 'אבי אבי!', 'אני הוא בנך האובד אלחנן!'. או אז סיפר לו רבי שמעון את פשר התרגשותו בעת שראה אותו לראשונה כדמות אותה ראה בחלום שאת פשרו לא ידע. מילים רבות שפך רבי שמעון לתת עוז ותעצומות לבנו אלחנן לעזוב את התפקיד המרומם ולאחר מכן חזר לביתו נושא תפילה לאלוקיו כי יעמוד לימין בנו, וכי החלום יתקיים במלואו.

הנסיון היה קשה ביותר. לא קל לעזוב את כל מנועמי השלטון, הכבוד והשררה. אך לבסוף גברה רוח הטהרה באלחנן והוא החליט לעזוב את כל כבודו בעבור התורה. לילה אחד בימות החורף, כשגשם זלעפות שטף את העיר רומא, חמקה דמות לבושה שחורים מהדלת האחורית שבארמונו של האפיפיור. למחרת שררה מבוכה בעיר רומא, האפיפיור לא נמצא בארמונו, היו שחשבו כי אויבי הקיסר שמו קץ לחייו והעלימו את גופתו, אך רבים האמינו כי הוא עלה בסערה השמימית. בו בעת הגיע אלחנן לעיר מיינץ שמח וטוב לב, נחוש להשקיע את כל כוחו ומרצו בתורה ולקדש שם שמים, ונשמר הדבר בסוד.

לאחר שאלחנן נלקח מידיה של המשרתת מרגרט, התנחמה זו על מעשיה, רק אז ייסרה כליותיה על המעשה הרע אותו המיטה על מעסיקיה הטובים, והיא ספקה כפיה והחלה ממררת בבכי מר. במצב הזה מצאנה בני הבית כששבו מתפילת ראש השנה. אשת הרב נגשה אליה בבהלה ושאלה 'מרגרט, מה זה היה לך, איפה אלחנן?!', לשמע השם אלחנן, הגבירה מרגרט את בכייה, דבר שגרם לבני הבית להתפזר ולחפש אחר בנם האובד. הבשורה הקשה עשתה לה כנפיים, כל בני העיר חקרו סביבם, מצפים למצוא את הבן האציל של רבי שמעון, אך עקבותיו לא נודעו.

ביום השני של ראש השנה, כאשר הגיע החזן ליוצרות ליום השני של ראש השנה, נשבר קולו בפיוטו של רבי שמעון 'מלך אמון מאמרין מרוחק מוצב...', כאשר הגיע החזן למילים 'אל-חנן נחלתו בנועם להשפר' אשר מבין שורותיו נחרז השם 'אלחנן' פרצה אנחה כבידה מליבו של רבי שמעון ודמעות זלגו מעיניו, על בנו יקירו שנעלם ממנו בחטף, הבכי עלה בעיני כל הקהל הקדוש, ואף מעזרת הנשים נשמעו התפרצויות בכי, בתום התפילה התגבר רבי שמעון על מכאובו, הוא ניגש לנחם את אשתו ויחד הלכו לביתם נושאים את כאבם בדומיה, שמים בה' מבטחם. אלחנן נחטף מבית הוריו רבי שמעון הגדול ממונגצא ואשתו הרבנית, והובא לבית הכומר טומאס, הפחד שאחזו בעת החטיפה והרצון לשוב לבית הוריו, החמירו את מחלתו אשר טרם נרפא ממנה, הוא החל שוב קודח מחום ושקע בערפל. מאמץ רב עשה הכומר טומאס להבריאו ממחלתו, אלא שכאשר שב הילד לאיתנו, נתברר כי נשכח ממנו עברו, ולא יכול היה להזכר בקורות אותו עד כה.

אלחנן שקראוהו כעת פליקס גדל במנוח והיה לתלמיד מצטיין, כל מוריו שבחוהו על מהירות תפישתו. בהגיעו לגיל שמונה עשרה נשלח לרומא כדי להשלים את לימודיו וידיעותיו בנצרות, עד מהרה הפך לידידו ונאמנו של האפיפיור שהכיר בכישרונותיו ומינהו לבישופ, מכאן עלה פליקס במעלה הדרגות עד שהגיע לדרגת חשמונה והיה נציגו של האפיפיור. כאשר הרגיש האפיפיור כי ימיו ספורים, ביקש למנות את פליקס תחתיו, כולם הסכימו פה אחד וראו כי הגדולה אכן יאתה לו, על אף גילו הצעיר, בחשבם כי מוצאו ממשפחה מיוחסת מערי איטליה. לאחר מותו של האפיפיור הושיבו את פליקס על כסאו והסבו את שמו ל'ויקטור השלישי' הלא הוא אלחנן בן רבי שמעון מהעיר מיינץ, הכל היה פרוש לרגליו, כולם כרעו לפניו ויחלו למוצא שפתיו. אלא שדבר אחד העיב על אושרו - אף אחד מאלו שלימדו וגידלו אותו לא ידעו לספר לו על מוצאו. וכעת איש כבר לא יוכל לעזור לו בחיפושיו, הכומר טומאס מת, ועקבותיה של המשרתת הזקנה נעלמו כלא היו... האפיפיור ויקטור השלישי מעיין היה בעמקי חכמת הנצרות, וכך מתוך 'שוב

דבש מצאת

מופרש אנזים המפרק את המולקולות של הצוף והופך אותם לדבש, לאחר מכן מתפרק האנזים עד שלא נותר ממנו דבר, והדבורה מפרישה את אגל הצוף כשהוא טהור ללא שום תערובת אל בין שתי לסתותיה המחזיקות בו זמן מה. וכך נחשף אגל הצוף לזרמי האוויר החם שנוצרים מנפנוף כנפי הפועלות שבפתח הכוורת, במטרה להוריד את תכולת המים בו אל פחות מ20 אחוזים, עד שהוא נעשה מרוכז, צמיג ועמיד. טיפת הדבש מאוחסנת בתא משושה בחלת הדבש הנחתם בשכבת דונג דקה ושקופה, כדי שישמש מזון לחורף... קיימים למעלה מ3000 סוגים של דבש, השונים זה מזה בצבעם ובטעמם, השוני נובע מסוג הפרחים מהם הם מופקים, כל הדבורים בכוורת מביאות צוף מאותו סוג פרח. מעניין שדבש המופק מפרח השקד טעמו מר! בגיחה אחת מביאה הדבורה לכוורת צוף במשקל של עד 70 מ"ג הנאסף מ50 עד 100 פרחים. בכדי לייצר גרם אחד של דבש דרושים **המשת אלפים פרחים**. בכדי לייצר קילו דבש, דרושים יותר מ**400 מיליון פרחים**. דבורה ממוצעת חיה 45 ימים. במשך כל תקופת זו של חייה היא עפה 8000 ק"מ, ומייצרת פחות מכפית דבש אחת. כוורת אחת, המכילה 80 אלף דבורים, מסוגלת להפיק בין 50 ל200 ק"ג דבש בשנה, תלוי בכמות של מקורות הפריחה הנמצאים בשטח.

הדבש מכיל ריכוז גבוה של סוכרים וערכים תזונתיים רבים דוגמת ברזל וסידן, בכף דבש יש 60 קלוריות. אומר החכם מכל אדם במשלי (כה, טז) **'דבש מצאת אכל דיןך פן תשבענו ונקאתו'**.

מנהג ישראל לאכול דבש בראש השנה. ביאר האלשיך הקדוש (שיר השירים), כי הדבש תחילתו טוב, שנוצר מצוף פרחים, וסופו טוב, שאין כמוהו ערב לחיך, ומורה על המשכיות הטוב וקיומו לאורך זמן. לכן אוכלים ממנו בראש השנה, לסימנא מילתא, שתהיה השנה הבאה עלינו לטובה, טובה מתחילתה ועד סופה.

חוץ ממתוקותו הרבה של הדבש, שהיא עד פי שלושה מסוכר לבן, מתאפיין הדבש גם באפשרות לשמרו ולעשות בו שימוש תקופה ארוכה. הדבש הוא התוצר הטבעי היחיד בעל חיי מדף ארוכים מאוד, ואפילו עד כדי אלפי שנים. תכונה נפלאה קיימת בדבש, שכאשר נופל לתוכו פרי חצוי או פרוס, תוך זמן קצר מאבד הוא את צורתו, נימוח ומתמוזג בדבש. לעומת זאת, כאשר נטמין פרי שלם בתוך הדבש, יוכל לעמוד בשלמותו וטריותו לאורך שנים, אף שמטבעו היה נרקב ונאבד מזמן. ידוע שבעבר היו שומרים גופות בתוך דבש לאורך שנים. בנוסף, הדבש הינו בעל סגולות מרפא לעור ולגוף ומסייע בריפוי וחיטוי פצעים. אמרו חז"ל (בכורות ז): **'דבש דבורים, מותר. מפני שמכניסות אותו לגופן, ואין מומצות אותו מגופן'**. הדבורה יונקת באמצעות חדק ארוך את הצוף ואוגרת אותו בזפק המכונה **'קיבת דבש'** המצוי במרכז גופה, והוא נבדל מקיבת העיכול. הצוף מכיל 60 אחוזים מים ו40 אחוזים מוצקים, תהליך הפיכת הצוף לדבש מתחיל כבר תוך כדי מעוף הדבורה, ב"קיבת הדבש"

"קהילת קודש שובה ישראל" - רח' שבט בנימין 34 אזור י"ב אשדוד

טל' 08-8679897 | info@shoovaisrael.com | www.haravpinto.com

08.852.0.852 אקאב